

Motion till riksdagen

1986/87:Sk503

Anna Wohlin-Andersson m. fl. (c)

Sambandscentralen i Gryt

Tullverkets sambandscentral i Gryt, Östergötlands skärgård, har flera gånger diskuterats i riksdagen. Hösten 1985 gjorde tullverket bekant att man våren 1986 ämnade starta försöksverksamhet med en regional ledningscentral i Stockholm och därför ämnade avbemannas sambandscentralen i Gryt nattetid. Med anledning av detta lämnades motioner till 1985/86 års riksdag. Motionärerna krävde att inga avbemanningar skulle ske i Gryt. Skatteutskottet svarade i betänkandet 1985/86:24 bl. a. följande: "Utskottet anser att regeringen bör redovisa frågan för riksdagen innan en omorganisation genomförs och att detta bör ges regeringen till känna."

Sommaren 1986 var sambandscentralen i Gryt öppen endast 8.00–22.00. Nattetid hänvisades eventuella kontakter till den regionala ledningscentralen på Gärdet i Stockholm. Trots flera incidenter, trots att ledningarna mellan Gryt och Stockholm fungerat dåligt, och trots – vilket är det mest anmärkningsvärda – att ingen utvärdering enligt riksdagsbeslutet redovisats fortsätter tullverket "försöksverksamheten" genom att dra in all personal utom en man vid sambandscentralen i Gryt. Denne skall tjänstgöra 8.00–15.36 vardagar. Han skall dels svara i telefon, dels sköta vissa underhållsarbeten. Med andra ord, Gryts sambandscentral svarar numera i bästa fall på kontorstid. På kvällar, nätter, lördagar, söndagar och helgdagar svarar ingen.

Tullverkets sambandscentral i Gryt har under åren fyllt många viktiga funktioner. Den hjälper olycksdrabbade båtar och människor, bevakar stränder och öar, naturvårdsområden och fiskevatten, båttrafik och fågel-skyddsområden, larmar om oljeutsläpp och annan miljöfarlig verksamhet och är ett seende öga även för försvaret. I takt med att antalet fritidsbåtar snabbt växer och övrig verksamhet längs Sveriges ostkust inskränks (t. ex. avbemannning av Hävringe, nedläggning av kustposteringen i Arkösund och delvis indragning av lotsstationen på Idö) växer uppgifterna och arbetsområdet för Gryts sambandscentral.

I stället för att i detta läge satsa på denna effektiva, behövliga och av såväl civila som militära myndigheter uppskattade verksamhet, avbemannar tullverket sambandscentralen, och finansministern synes i budgetpropositionen acceptera detta. Vid flera tillfällen har man från tullverkets sida sagt att kustbevakningens båtar kan överta radiopassningen. Detta är möjligt bara till en mycket liten procent. Båtarna har bara två besättningar vilket gör att de kommer att ligga i hamn en tredjedel av året. Räckvidden är mycket kort vid radiotrafik mellan båtar med PR-radio, endast några få distansminuter.

Om tullverkets och finansdepartementets intentioner får fullföljas betyder det att inget fast seende öga finns kvar i havsbandet utefter hela ostkusten söder om Landsort. De risker detta skulle skapa rör inte enbart östgötarna utan hela landet. Sverige har under de senaste åren drabbats av upprepade militära gränskränkningar i luften och havet. Försvarschefen i området finner "utvecklingen alarmerande". Översten vid I 4 skriver angående sambandscentralen i Gryt: "Planeringen för samlade civila och militära insatser vid kusten på länsnivå i händelse av ubåtsskyddsoperationer har hunnit långt. Länsstyrelse, polis, landsting m. fl. är engagerade. Att i denna situation få uppleva att en statlig myndighet med uppgifter inom totalförsvaret vidtar åtgärder som försämrar möjligheterna till snabb lokal och regional rapportering och överblick är självfallet alarmerande."

De flesta fritidsbåtar och många fiskebåtar är i dag endast utrustade med PR-radio (privatradio). Denna har en begränsad räckvidd och går inte att länka vidare. För att nå den regionala ledningscentralen i Stockholm behövs alltså antingen VHF-radio eller telefon. Att det inte alltid är lätt för en nödställd båt att få tag i telefon är ett understatement. Risken för störningsfel på radiotrafiken är stor, och om vederbörande kommer fram är det till en sambandscentral utan person- och lokalkännedom.

En huvudorsak till den stora insats sambandscentralen i Gryt kunnat göra under åren är personalens ingående kännedom om farvattnen, öarna och befolkningen. Skulle tullverkets propåer gå igenom har samhället helt avhämt sig denna kunskap.

För att bibehålla öppethållande vid sambandscentralen i Gryt kl. 8.00–22.00 åtgår två man förutom den som för närvarande tjänstgör där. För att ge sambandscentralen möjlighet att ha dygnet-runt-bemannning behövs fyra tjänster till. Som vi påpekat är sambandscentralen i Gryt den enda kvarvarande i havsbandet från Landsort till Karlskrona. En levande skärgård med bofast befolkning och med bl. a. fiske som näring är eller borde vara ett samhällsmål. Kusten Södermanland–Östergötland–Småland är klassad som primärt rekreationsområde och drar årligen till sig tusentals fritidsbåtar. Av alla dessa skäl anser vi att samhället bör satsa på dygnet-runt-bemannning.

Hemställan

Med hänvisning till ovanstående hemställer vi

att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som anförts om särskilda medel till ytterligare fyra tjänster placerade vid tullverkets sambandscentral i Gryt.

Anna Wohlin-Andersson (c)

Agne Hansson (c)

Larz Johansson (c)

Gunnar Björk (c)

i Gävle